

Sinkó István

A nadapi peredvizsnyik

Ujházi Péter
kiállítása

Múcsarnok,
2021. X. 16. – XII. 5.

Az 1970-es évek a magyar képzőművészetben az új, friss szelek időszakának mondható, hisz akkoriban jelenik meg a Fiala Képzőművészek Stúdiójának új generációja teli hatalmas energiával, mágikus koncepciók halmazával. Ezen új szellők emelik be a képzőművészet világába a gyermeki látásmód, az art brut és a „dilettáns” képi ábrázolás elemeit. Ennek az újonnan feltűnő, a játékot, a kreativitást, a szabadságot előtérbe emelő nemzedéknek olyan tagjai vannak, mint Szabados Árpád, Szemethy Imre, Várnagy Ildikó vagy, mint e cikk főszereplője, a most 81 éves Ujházi Péter.

Ujházi 1968-ban diplomázott a Képzőművészeti Főiskolán (Bernáth Aurél növendékeként), majd Székesfehérvár mellett, Nadapon is alkotott. Innen vándorol (akár az egykori orosz „peredvizsnyik” művészek) hátán festődobozával – legalábbis ahogy magát ábrázolja – Budapestre, New Yorkba, Székesfehérvárra s szerte a világba. Így jelenik meg egy hatalmas kerámia falképen, mely a múcsarnoki kiállítás nyitóműve – s majd a Na, mi újság Wágner úr Kulturális és Sportegyesület csákbereányi rendezvényközpontjának külső falára kerül 2022-ben. Mert Ujházi festő, grafikus, keramikus, szobrász,

UJHÁZI Péter: *Nagy torony*, 1974, olaj, vászon, 123×193 cm
Illyés Endre gyűjteménye
Fotó: Berényi Zsuzsa
HUNGART © 2021
↓

Kiállítási enteriőr
Fotó: Berényi Zsuzsa
←

író – minden egyben, amihez kell némi bátorság s főleg nagyfokú szabadságérzet. Ujházi pedig, s ezt a kiállítás három termének alkotásai bizonyítják, rendelkezik ezzel a szabadságérzettel.

Nagy T. Katalin kurátor a művésszel egyetértésben csoportokra osztotta az életművet tematikus termeket alakítva ki. Az első terem a művészt mutatja be, az általa készített önarcképek, önarcképszerűségek és rejtett önarcképek során keresztül vezet minket egy személyiségrajz megértéséhez. „Hősies” – írja az első önarcképek egyike fölül Ujházi, s valóban egy öntudatos fiatal néz le ránk még lendületesen expresszív előadásmódban. Később ez már az ironia szűrőjén keresztül jelenik meg. A festő nevetségesen gyerekes figurája a tengerparton vagy az 1975-ös, Picasso-parafrazisnak is elkönnyvelhető mű, amely egy minden ízében önálló, senkire se reflektáló, a maga képéhez akár magát is igazítani tudó, autonóm alkotót mutat be.

Autonóm, ez a kulcsszó, mellyel Ujházi egész életműve leírható. Önarcképnek tekinthető számos doboza is, melyekben valamilyen rejtett formában a művész is megjelenik. „Mióta dobozokat csinálok, olyan dobozvívó embernek szoktam magam leábrázolni” – írja magáról Ujházi. A korai önportrék után főleg szituációkban szereti megörökíteni magát, azaz vagy ő csinál valamit (vándorol, biciklizik, horgászik), vagy mások társaságában látatja saját alakját, mint a *Falusi kocsmá* többszöri feldolgozásánál. Feltehetőleg az 1986-os *Öreg bohóc* szereplőjeként is saját magát festi. (Gyanítom, hogy az 1973-ban festett *Jellasics futásában* vagy más történelmi „képmeséiben”, mint a *Székesfehérvár ostroma* és a *Wathay elhurcolása*, esetleg az *Utolsó pogánylázadás* című munkákban is fel-feltűnik harcoként, futóként.)

Hol vagyok? – kérdezi magától és a nézőtől Ujházi egy 2002-es kollázsmondtázsán. Válaszolhatunk a bujkáló művészeknek: itt, ebben a magyar képzőművészeti és egyéb közéletben. S helye is van, mert – szinte kizárólag – ide tartozik, mert nála jobban senki sem ismeri a magyar táj, a magyar kisember, a nagy- és kisvilágok rejtelmét. Itt van, és ide szorítja őt a Léte és a Léthe, biciklijé, kertje, családja.

Valamint barátai, akik közül Nagy T. Katalin remek érzékkel válogatott a mintegy háromezer darabot szám-

láló, eddigi életmüből, s emelt be a Múcsarnok termeibe 130 alkotást. Egy fontos szereplő vele tartott a kiállítási térbe, és pedig Korompai Péter keramikus, akivel együtt alkotva készíti el kerámiaszobraikat és falképeit, mint amilyen a *Biciklis* és a *Vándor*.

Ujházi, a vándorfestő mint a tarot-kártya vándora bandukol a Sors lapjai közt, és ami kézzel, színnel, formával megragadható, azt megalkotja magának, nekünk. Az önmegjelenések vándora a második teremben a természetbe érkezik, ahol, mint írja, „Ezeket a virágokat vagy lombokat éppen hogy csak meg kell érinteni [...], nem kell hozzá nagy apparátus.” Ez egy szépséges, elvadult természeti világ, ahol a festő kiélheti sosem rejtett festőiségét – csak épp másként, mint egy impresszionizmusban szocializált néző várná. A virág-, lomb- és bozótképek sora, melyet a kiváló rendezés egy építménybe (talán tájtemplomba, tornácba) épített bele, s így látható a második teremben – egyszóval ezek az úgynevezett tájképek és a köréjük rendezett Nadap-világ, a Bakony, a Velencei-tó, Fehérvár – mind térképképzeteket (is) keltenek. A felülnézet, a térképszerű tájformálás, a plasztikus vagy rusztikusan karcolt képek, a doboztájak mind-mind

UJHÁZI Péter:
Kilenc nap I-IX.,
1992, asszambulázs,
síklasztika,
225×225×4 cm
A Na, mi újság
Wagner úr Kulturális
és Sportegyesület
gyűjteménye
Fotó: Berényi Zsuzsa
HUNGART © 2021
←

UJHÁZI Péter: Gy. úr,
1994, mázzal festett
samottos agyag,
50×30×20 cm
Hunya Gábor
gyűjteménye
Fotó: Berényi Zsuzsa
HUNGART © 2021
→

a saját univerzum részei. Ujházi kiéli bentről kifelé való világlátását, a kiterjesztést és a talán Hermész Triszmegisztosz *Tabula Smaragdina*-ja által is inspirált, „ahogy kint, úgy bent, ahogy fent, úgy lent” világfilozófiáját. Ez a színekben és anyagokban tobzódó terem az Ujházi-valóság remek leképzése. Jól megfér itt az 1975-ös *Felüljáró*, a *Dög* (2018) éppúgy, mint a *Velence-tavi doboz*, a *Nadapi tél*.

Azután továbblépve a harmadik terembe kiderül, hogy „Megy az élet.” Ennek a teremnek is van egy önvalomás-szerű bevezetője. Ebben olvasható: „A modern városi élményből ki lehet mutatni a labirintust. Ennek a New York és a budapesti belváros, Róma és Kőbánya-Kispest egyaránt helyszínei.” Ujházi szőnyegszerű, máskor kép-regényhangulatú, de mindenképp borzasztóan szórakoztató képet ad nagyvárosi élményeiről. Egy róla készült New York-i filmben felmegy szállása, egy akárhány eme-

letes felhőkarcoló tetejére, és onnan festi a várost. Csorog a vászonnól a festék. Az ábrázolás maga a tevékenység, a fentről lefolyó festékekkel jelzett tértömegben nem Nadap idilli meséi, hanem rémek jelennek meg, mint a lépő tornyok kerámiaagólemjei. Benne, bennük a *Zöld Rémmel*, aki összeszedgeti a városi utcára hajolva a hangyaemberkéket. Talán ez is ő, a vándorfestő.

E terem emblematikus műve a *Világszőnyeg* (1986), melynek hatalmas változata (*Nagy Nap*, 2014–2015) nemrég a Várfokek Galériában került bemutatásra. A kite-rültség a keleti szőnyegek szerkezetét mutatja, benne a nyüzsgő emberiséggel. Ebben a teremben az idő is feltűnik a körszerű, óraszerkezetekre emlékeztető *Kilenc nap* síkplasztikáin. Az Ujházi-narratívában az idő állandó körforgásban van, de nem lineáris, hanem spirálisan emelkedő módon, hol visszatérve a (történelmi) múltba, hol előreugorva a jövőbe (*Sötét nap*, 2005–2008).